

**LUCAS
BENITEZ**

**VANDT OVER
McDONALD'S**

LÆRERVEJLEDNING

INDHOLD

INTRODUKTION **SIDE 3**
DEL 1 **SIDE 5**

Menneskerettighedsforkæmperen Lucas Benitez

DEL 2 **SIDE 7**

Made in ...? Hvor er vores fødevarer og tekstiler produceret?

DEL 3 **SIDE 11**

Gælder menneskerettighederne både rige og fattige?

DEL 4 **SIDE 13**

Evaluering

ARBEJDSARK **SIDE 14**
FÆLLES MÅL **SIDE 22**

JUSTICE WARRIORS

Materialet består af denne lærervejledning, som er knyttet til casen om Lucas Benitez, samt tre tilsvarende cases med tilhørende lærervejledninger. Materialet er målrettet 7.-10. klasse.

Materialet er gratis.

Redaktionen er afsluttet august 2019.

Redaktion: Signe Poppenbøll Hansen (ansv.), Anne Marie Thirup Christiansen (skribent og pædagogisk konsulent), Lene Vendelbo/vendelbokommunikation.dk (red.)

Layout: Tina Schembecker/eye-on-you.com

Foto: CIW

Materialet er udviklet sammen med Robert F. Kennedy Human Rights og støttet af Østifterne.

Amnesty International

Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65

www.amnesty.dk/undervisning

E-mail: undervisning@amnesty.dk

INTRODUKTION

JUSTICE WARRIORS

Formål: Menneskerettighederne står over for nogle af de største udfordringer, siden de blev nedfældet i 1948. Derfor er det i dag vigtigere end nogensinde at undervise i menneskerettigheder. Herigennem udvikler vi empatiske og ansvarsfulde individer, der forstår og agerer gennem demokratisk deltagelse, både i klasseværelset og i det samfund, de er en del af.

I dette forløb møder eleverne fire helt almindelige mennesker, som har sagt fra over for bl.a. diskrimination, mobning og børneægteskab. Formålet med materialet er at give eleverne en bedre forståelse af egne og andres rettigheder. Forhåbentligt bliver eleverne inspireret til at kæmpe for menneskerettighederne i hverdagen som *Justice Warriors*.

Amnestys menneskerettighedsundervisning:

Menneskerettighedsundervisning er en bevidst deltagerorienteret praksis, der har til formål at styrke enkeltpersoner, grupper og samfund ved at fremme viden og ved at udvikle empati og færdigheder som demokratisk og kritisk tænkning og i udvikling af en reflekteret holdningsdannelse.

I undervisningen i menneskerettigheder har vi dels fokus på de bagvedliggende årsager til krænkelse af personers rettigheder, dels på at udvikle elevernes forståelse for konsekvenserne af krænkelse og diskrimination.

Undervisningen klæder eleverne på til bedre at forstå sammenhænge og relationer i samfundet og kræve deres rettigheder, samt sikre, at ansvarlige beslutningstagere holdes fast på deres menneskerettighedsforpligtelser.

Menneskerettighedsundervisning styrker også elevernes evne til at sige fra, når de oplever andres rettigheder blive krænkede. Det kan være, når de ser eller oplever diskrimination, overgreb eller grov mobning, der er nedbrydende for den enkeltes selvværd, men som også nedbryder muligheden for at lære gennem undervisningen i skolen og udvikle sig.

Amnestys erfaring fra menneskerettighedsundervisning viser, at den kan bidrage til at sætte fokus på trivsel og på inddragelse og dermed skabe et godt dagligt miljø, hvor mobning forebygges.

LUCAS BENITEZ

BESKRIVELSE:

Eleverne møder den mexicanske aktivist og menneskerettighedsforkæmper Lucas Benitez og læser om hans kamp mod moderne slaveri og kritisable arbejdsforhold for landbrugsarbejdere i USA. Forløbet fokuser på ansvaret for de overtrædelser af menneskerettighederne, som migrantarbejdere oplever, og den rolle, som arbejdsgivere, virksomheder og forbrugere spiller.

TIDSFORBRUG:

8 lektioner, men du kan også nøjes med fx del 1 eller 2A.

INDHOLD:

- **DEL 1:** Menneskerettighedsforkæmperen Lucas Benitez. 60 min.
- **DEL 2:** Made in ...? Hvor er vores fødevarer og tekstiler produceret?
A) 45-60 min. + hjemmearbejde, B) 15 min. og C) 145 min.
- **DEL 3:** Gælder menneskerettighederne både rige og fattige? 60 min.
- **DEL 4:** Evaluering. 15 min.

FAG OG FÆLLES MÅL:

Materialet opfylder en række færdigheds- og vidensmål i dansk, historie, geografi, samfundsfag samt sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (udspecificeret **side 22**).

FOKUS

FN'S VERDENSERKLÆRING OM MENNESKERETTIGHEDERNE

- Slaveri (art. 4)
- Enhver, der arbejder, har ret til et retfærdigt og gunstigt vederlag (art. 23)
- Hvile og fritid (art. 24)
- En ordentlig levestandard – mad, lægehjælp mv. (art. 25).

LÆRINGSMÅL

- Eleven opnår viden om og kan gøre rede for begreberne moderne slaveri, varekæder, boykot, fair løn, 'code of conduct' samt menneskerettighederne.
- Eleven lærer at identificere årsager til og konsekvenserne af dårlige arbejdsforhold for landbrugsarbejdere i USA.
- Med afsæt i viden fra elevmaterialet kan eleven diskutere mulige løsninger på kritisable arbejdsforhold.
- Eleven kan forklare, hvordan Lucas Benitez har påvirket lokale og nationale love.
- Eleven vil med afsæt i materialet lære om FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne:
 - Slaveri (art. 4)
 - Enhver, der arbejder, har ret til et retfærdigt og gunstigt vederlag (art. 23)
 - Hvile og fritid (art. 24)
 - En ordentlig levestandard – mad, lægehjælp mv. (art. 25).

DEL 1: MENNESKERETTIGHEDSFORKÆMPEREN LUCAS BENITEZ

TIDSFORBRUG: 60 min.

INTRODUKTION:

Del eleverne ud i mindre grupper, og lad dem diskutere spørgsmålene i **arbejdsark 1**.

MENNESKERETTIGHEDER:

Saml dernæst op på elevernes diskussion i plenum. Forklar derefter kort om, hvilke rettigheder I vil have fokus på:

- Slaveri (art. 4)
- Enhver, der arbejder, har ret til et retfærdigt og gunstigt vederlag (art. 23)
- Hvile og fritid (art. 24)
- En ordentlig levestandard – mad, lægehjælp mv. (art. 25).

GEOGRAFISK FORSTÅELSE:

Undersøg, hvor Mexico og USA er placeret på et verdenskort eller Google Maps i forhold til Danmark, for at prikke til elevernes forforståelse af fortællingen om Lucas Benitez. Drøft gerne et eventuelt kendskab til regionen med klassen:

1. Hvilken slags lande er det?
2. Hvilke problemstillinger, tror I, gør sig gældende i disse lande/regioner?
3. Hvorfor søger mange mennesker fra bl.a. Mexico bedre levevilkår i fx USA?

MODERNE SLAVERI:

Brainstorm dernæst over begrebet 'moderne slaveri' – hvad ligger der i dette ord? Hvad er en slave, og hvad forbinder du med dette?

VIDEO:

Se evt. denne korte præsentation af Lucas Benitez og hans kamp for at fremme menneskerettighederne for landarbejdere i USA (NB. Videoen er på engelsk, så hjælp gerne eleverne lidt på vej): [youtube.com/watch?v=a63NjUnHzeg](https://www.youtube.com/watch?v=a63NjUnHzeg)

LÆSNING OG ANALYSE:

Del eleverne i par, og lad dem læse artiklen 'Vandt over McDonald's' og arbejde med analytiske spørgsmål til teksten (**arbejdsark 2**).

EN DAG I ELEVERNES LIV:

Lad derefter eleverne individuelt udfylde **arbejdsark 3** 'En dag i mit liv'. Sammenlign dernæst egne skemaer med 'En dag som tomatplukker'. Hvilke forskelle og ligheder gør sig gældende – og hvorfor? Saml op på elevernes svar og diskussion i fællesskab.

INSIDE-OUTSIDE CIRCLE:

Del derefter eleverne ud i to grupper, som danner en inder- og ydercirkel, så alle har en diskussionsmakker, som de står over for. Stil dem et spørgsmål ad gangen, og giv dem ca. 1 minut til hvert spørgsmål.

1. Hvorfor finder nogle arbejdere sig i at arbejde så meget under kritisable forhold?
2. Hvad kan man gøre, hvis man oplever noget uretfærdigt på sit arbejde i Danmark?
3. Hvad er en fagforening, og hvorfor har vi disse?
4. Hvilke muligheder har man som skoleelev, hvis man synes, at noget ikke fungerer godt nok?
5. Har I oplevet at ændre noget gennem fx elevrådet? Hvorfor/hvorfor ikke?
6. Hvordan opnåede tomatplukkerne i USA bedre arbejdsforhold og en mere fair løn?
7. Hvilket ansvar, mener I, de store virksomheder har, når det gælder dårlige arbejdsforhold for fx tomatplukkerne i USA?
8. Hvilket ansvar, mener I, vi som forbrugere har, når det gælder dårlige arbejdsforhold for fx tomatplukkerne i USA?
9. Hvilke personlige konsekvenser, tror I, det har for den enkelte arbejder (mangel på adgang til uddannelse, lægehjælp, retshjælp, adskillelse fra familien osv.)?

OPSAMLING I KLASSEN:

Saml efter aktiviteten op på elevernes svar i fællesskab.

DEL 2: MADE IN ...? HVOR ER VORES FØDEVARER OG TEKSTILER PRODUCERET?

I følgende opgaver skal eleverne lære mere om, at mange af vores dagligdagsvarer ikke stammer fra Danmark, hvor vi ved lov har vedtaget regler om arbejdsforhold, mindsteløn og mulighed for at være medlem af en fagforening. Målet er, at eleverne bliver opmærksomme på deres rolle som forbrugere i varekæder, der går på tværs af verden, hvilket kan have konsekvenser for både mennesker (som Lucas Benitez) og miljø.

A) HVAD ER EN VAREKÆDE?

TIDSFORBRUG: 45-60 min. + hjemmearbejde.

BESKRIVELSE:

Eleverne skal hjem og kigge klædeskabet og/eller køleskabet igennem. Opgaven har til formål at gøre eleverne bevidste om, at de indgår i et globalt marked som forbrugere, og at deres forbrugsgoder har været på en længere rejse, inden det til sidst ender i deres hænder.

LÆRERFORBEREDELSE:

Medbring et par forskellige slags fødevarer (fx en banan, avocado, tomater, dåsetomater osv.) og spørg klassen, hvilken proces og rejse disse varer har været igennem, før de landede i supermarkederne: Hvor kommer de fra? Hvordan laver man dem? Hvem laver dem? Hvordan produceres de?

TØJPRODUKTION:

Saml dernæst eleverne i en stor rundkreds. Bed dem om at tjekke de labels, der sidder i deres tøj, og undersøg, hvor i verden deres tøj er produceret. Diskuter, hvordan det mon kan være, at så meget tøj er produceret i lande, som vi vil betegne som værende fattigere end vores del af verden. Brainstorm også gerne over, hvordan arbejdsforholdene i disse lande mon er, og drag paralleller til Lucas Benitez' kamp for menneskerettighederne. Udlever derefter **arbejdsark 4**, som eleverne udfylder hjemme.

ELEVERNES RESULTATER:

Eleverne medbringer **arbejdsark 4**, som de har udfyldt derhjemme. Saml eleverne i små grupper, og bed dem sammenligne deres svar. Lav evt. en statistik på tavlen over, hvor de mest almindelige fødevarer og tøj stammer fra.

DISKUTER:

Tal med klassen om deres resultater:

1. Er der nogle lande og varer, som går igen?
2. Er du overrasket over dine resultater?
3. Hvis din vare kommer fra et andet land, hvem tror du så har haft det i hænderne før dig?
4. Hvordan bevægede varen sig fra marken og/eller fabrikken og lign. frem til dig og dit hjem?
5. Hvilke problematikker kan der være forbundet med import af udenlandske varer?
6. Er der særlige varer, som vi forbrugere bør være varsomme med at købe?
7. Hvilke konsekvenser kan det have, at vi køber (importerer) produkter som kaffe, avocado, bananer og tomater, der er produceret langt fra Danmark (obs. på både CO₂-forbrug samt kritisable arbejdsforhold)?
8. Har vi som forbrugere et ansvar?

B) HVILKET ANSVAR HAR VIRKSOMHEDER, FORBUGERE OG STATER FOR AT OVERHOLDE MENNESKERETTIGHEDERNE?

INTRODUKTION:

Introducer eleverne for begrebet varekæder. Vis dem videoen: 'Hvad er en varekæde?'

old.danwatch.dk/varekaede-video

BAGGRUNDSVIDEN

FN har formuleret vejledende principper om virksomheders ansvar for at efterleve menneskerettighederne. Ifølge disse er det statens opgave at beskytte samfundets borgere mod krænkelse fra fx virksomheder. Det er dermed også virksomhedernes ansvar (fx Taco Bell og McDonald's) at respektere og sikre menneskerettighederne. Altså har virksomheder ansvar for at følge med i, hvad der foregår i de mange led i deres varekæde. I praksis betyder dette, at fastfoodkæderne i USA ikke kan se sig fri for deres ansvar, når tomatplukkere lever og arbejder under stærkt kritisable arbejdsforhold og manglende rettigheder, da disse er en del af virksomhedernes varekæde.

En virksomhed har derfor pligt til løbende at holde øje med, at led i deres varekæder ikke påvirker hverken mennesker eller miljø negativt. Opstår der negative aktiviteter og uoverensstemmelser, skal virksomheden skride ind med krav og handlingsplaner.

Kilde: Danwatch

TIDSFORBRUG: 15 min.

PLENUM:

Diskuter, hvor arbejdere som Lucas Benitez, supermarkeder, butikker og virksomheder har deres plads i varekæden. Tal kort sammen om, hvilke supermarkeds-kæder og fastfoodkæder I kender til. Start en kort opsamlende samtale, hvor klassen i fællesskab ridser op, hvad de kender til forbrugeradfærd i et globaliseret samfund samt varekædeprocesser (fx tøjproduktion eller elektronikproduktion).

Vis evt. eleverne følgende video, der handler om sporbarhed og virksomheders ansvar:

youtube.com/watch?v=YcNQkmuCs1A

C) PANELDEBAT

INTRODUKTION:

Klassen skal nu lave en paneldebat på baggrund af spørgsmålet om, hvem der har ansvaret for, at mennesker som Lucas Benitez har så dårlige arbejdsvilkår. Øvelsen er delt op i fire dele med individuelle tidsangivelser.

TIDSFORBRUG: C1) 45 min., C2) 60 min., C3) 25 min. og C4) 15 min.

C1)

RESEARCH:

I forberedelsen til paneldebatten skal eleverne finde forskellige typer kilder og sætte deres tilegnende viden fra kilderne i spil. I par eller små grupper bruger de nettet og undersøger med hjælp fra spørgsmålene i **arbejdsark 5A**. Udlever også **arbejdsark 5B**, og del aktørerne op, så hver gruppe får et par stykker, som de skal researche grundlæggende på. Husk at gøre eleverne opmærksom på, at det er aktørernes holdninger – og ikke deres egne – som de skal skrive ind i kopiarket.

Herefter opsamling i klassen, hvor I gennemgår resultatet af elevernes research i plenum.

I paneldebatten skal eleverne debattere spørgsmålene som dem nedenfor. Du kan både 'fodre' dem med spørgsmålene i researchen undervejs og også give dem til ordstyreren i debatten:

1. Hvilke konsekvenser har arbejdsforholdene i fx sydøstasiatiske lande for tekstilarbejdere?
2. Hvilke konsekvenser har arbejdsforholdene for fx sydamerikanske lande for landarbejdere?
3. Hvilke konsekvenser har arbejdsforholdene i fx afrikanske lande for minearbejdere?
4. Må man acceptere dårligere arbejdsvilkår, hvis man vil ud af fattigdom? Hvilket ansvar har arbejderne?
5. Hvem har ansvaret for arbejderne arbejdsforhold?
6. Hvilket ansvar har store fx fødevare- og tekstilvirksomheder for at leve op til menneskerettighederne?
7. Bør danske forbrugere boykotte virksomheder, der får varer produceret steder i verden, hvor arbejdsforholdene er kritisable?
8. Hvilke konsekvenser har vores forbrug i Danmark for miljøet og global opvarmning?
9. Hvilket ansvar har forbrugerne? Hvad kan forbrugerne gøre?
10. Hvad kan der gøres internationalt for at sikre, at de lavest lønnede arbejdere får bedre vilkår og rettigheder?

C2)**FORBEREDELSE AF DEBATTEN:**

Klassen inddeles i grupper, som repræsenterer en af personerne fra listen nedenfor. Hver gruppe vælger en elev, der skal præsentere deres standpunkter og diskutere med de andre roller i paneldebatten. Alle gruppens medlemmer skal dog være med til at forberede repræsentantens argumenter og medvirken undervejs.

- Tekstilarbejder fra Cambodja
- En landarbejder fra Mexico
- Leder på en tekstilfabrik i Cambodja
- Leder på en lokal tomatplantage i USA
- En virksomhedsejer (fra en større kendt virksomhed)
- En forbruger (politisk bevidst og ansvarlig)
- En forbruger (ikke-politisk bevidst)
- Menneskerettighedsekspert
- Klimaekspert
- Dansk politiker

Eleverne går på jagt efter debatindlæg, artikler, hjemmesider og andre former for kilder, der kan klæde gruppen godt på til debatten. Diskuter i gruppen, hvilke argumenter I skal have styr på, men forbered jer også på de øvrige aktørers argumenter.

C3)**PANELDEBAT:**

Hver repræsentant stiller sig frem til paneldebatten. Vælg en upartisk ordstyrer på forhånd. Lad gerne de øvrige elever agere publikum og stille spørgsmål til deltagerne, men mind grupperne om, at de skal kunne hjælpe med at 'fodre' deres repræsentant med argumenter undervejs.

C4)**AFSLUTTENDE DISKUSSION OG REFLEKSION:**

Placer eleverne på to lange rækker, så de står over for en makker, som de kan diskutere med. Efter hvert spørgsmål træder den ene række en skridt til højre, så makkeren skiftes ud. Stil dem følgende spørgsmål, og gentag dem gerne, så eleverne kan lade sig inspirere af hinandens svar:

1. Hvilket ansvar har jeg som forbruger, når det kommer til ordentlige arbejdsforhold og fair løn?
2. Hvad kan jeg som forbruger gøre, hvis jeg gerne vil forsøge at leve op til mit ansvar?
3. Kender du til nogen mærkningsforordninger, der kan hjælpe os forbrugere lidt på vej?

DEL 3: GÆLDER MENNESKERETTIGHEDERNE BÅDE RIGE OG FATTIGE?

TIDSFORBRUG: 60 min.

Genlæs uddraget af Lucas Benitez' tale. Diskuter i plenum:

1. Hvilke spørgsmål rejser han?
2. Hvad kritiserer han og hvorfor?

“For blot to dage siden marcherede vi ind mod Miamis downtown omringet af næsten 3000 politifolk – kampklædte betjente, betjente til hest, betjente på cykler, betjente til fods, betjente i helikoptere svævende over Miamis skyline med rotorernes rytme som soundtrack til det, der for os lød som militær undtagelsestilstand i USA – alt sammen fordi vi demonstrerede for Fairtrade med respekt for menneskerettigheder frem for frihandel, som udnytter mennesker. Nu står vi så i denne historiske by – i hjertet af USA's politiske administration – for at modtage denne prestigefyldte pris for vores arbejde for at forsvare menneskerettigheder. Når sandheden skal siges, så er mine venner og jeg forvirrede. Det er svært for os at forstå, i hvilken af de to verdener vi lever – i den verden, hvor den fattiges stemme er frygtet, og protester mod forsvaret af menneskerettigheder er opfattet som den alvorligste af alle trusler mod den offentlige ro og orden? Eller lever vi i den verden, hvor Menneskerettigheder hyldes og tilskyndes i jagten på et mere lige og retfærdigt samfund?”

RESEARCH:

Gå online og undersøg, om der findes lignende eksempler på moderne slaveri og slave-lignende tilstande, kritisable arbejdsforhold og mangel på en fair løn i Danmark.

Læs eksempelvis de (korte) artikler:

- dr.dk/nyheder/indland/professor-der-er-cirka-700-slaver-i-danmark
- dr.dk/nyheder/indland/ny-rapport-moderne-slaver-producerer-varer-til-vesten-milliarder
- Arbejdersmuseets tidligere udstilling med info om moderne slaveri: arbejdersmuseet.dk/stop-slaveri-stop-menneskehandel

OPSAMLING:

Del samtlige elever ud i mindre grupper, og lad hver elev i gruppen fortælle, hvad de fandt ud af:

1. Var der noget, der overraskede jer?
2. Var der nogen paralleller mellem situationen i USA og eksemplerne herhjemme fra?
3. Hvad er jeres umiddelbare tanker om dette?

4. Gælder menneskerettighederne lige meget for både rige og fattige mennesker?
5. Hvorvidt har mennesker, som lever i fattigdom mulighed for at få opfyldt deres rettigheder – fx uddannelse, sundhed?
6. Hvorfor kan det være en udfordring for denne gruppe mennesker at få mulighed for disse rettigheder?

Saml op på elevernes forestillinger og holdninger i plenum, og fortsæt diskussionen i fællesskab.

I Danmark findes der illegale mennesker. Migranter, der har været udsat for human trafficking og mennesker, der er tvunget til at 'leve under jorden' osv. Da disse mennesker lever i det skjulte, er de ikke registrerede og har derfor ikke mulighed for at få en del af velfærdsstatens muligheder. Ligesom tomatplukkeren i USA er det svært for disse mennesker at få mulighed for at få deres menneske- og borgerrettigheder opfyldt. Diskuter, hvilke rettigheder og velfærdsgoder dette kunne være.

Brug dernæst følgende øvelse som en afsluttende refleksions- og opsamlingsøvelse:

LINE OF DECISION:

Eleverne stiller sig op i et spektrum fra helt enig til helt uenig på baggrund af lærerens spørgsmål. Under øvelsen er det fint, hvis der stilles opklarende spørgsmål. Det er også vigtigt at fortælle eleverne, at man selvfølgelig kan ændre mening eller ikke have lyst til at sige sin mening. På den måde holdes de ikke personligt ansvarlige for deres valg af ståsted.

1. Gælder menneskerettighederne lige meget for både rige og fattige mennesker?
2. Er det danskernes ansvar at passe på illegale migranter i Danmark?
3. Har illegale migranter ret til lægehjælp fx på en gadeklinik?
4. Har illegale migranter ret til at benytte sig af herberg for hjemløse?
5. Er det rimeligt, at mennesker lever som slaver i Europa?
6. Er det rimeligt, at mennesker lever som slaver nogen steder i verden?
7. Findes der en løsning på dette (lad eleverne her komme med mulighed for at uddybe deres svar)?

Lad eleverne finde en makker, hvor de kort fortæller, hvad de har lært om menneskerettighederne efter at have læst om og arbejdet med historien om Lucas Benitez.

DEN ARGUMENTERENDE GENRE:

Eleverne skriver enten et debatindlæg, en anden form for argumenterende tekst eller laver deres egen video til en nyhedskanal, hvor de udtaler sig om emnet. Brug **arbejdsark 6**. Igangsættende overskrifter kunne være følgende:

1. Menneskerettigheder i verden – er de under pres?
2. Menneskerettigheder – for alle?
3. Gælder menneskerettighederne også fattige – og mennesker uden stemme i samfundet?

DEL 4: EVALUERING

TIDSFORBRUG: 15 min.

Lad eleverne tale om følgende udsagn – skriv dem evt. på tavlen – og lad dem diskutere dem i mindre grupper:

- Det, der forbavsede mig mest, var ...
- Det mest interessante var ...
- Det sværeste var ...
- Min præstation var ...
- Jeg forstår stadigvæk ikke, at ...

Saml op på elevernes gruppesnak i plenum.

LÆRINGSMÅL:

Udlever derefter **arbejdsark 7**. Her får eleverne mulighed for at svare skriftligt på læringsmålene for forløbet. Der skal sættes kryds i et af felterne til hvert mål.

BRAINSTORMSPØRGSMÅL

1. Hvad er FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, og hvad skal vi bruge den til?

2. Hvornår og hvorfor opstod disse menneskerettigheder?

3. Hvorfor er menneskerettighederne vigtige?

4. Hvorfor er det nødvendigt at beskytte og kæmpe for menneskerettighederne mange steder i verden?

5. Kan I komme i tanke om steder i verden, hvor menneskerettighederne er under pres?

6. Kender I nogen, der taler for social forandring og kæmper for menneskerettigheder?

ANALYSESPØRGSMÅL

1. Hvorfor kom Lucas Benitez til USA? Hvilke overvejelser, tror du, der lå bag hans valg?
2. Hvilken organisation grundlægger Lucas Benitez – og hvad arbejder denne for at opnå?
3. Hvilke problemer oplevede Lucas Benitez som landbrugsarbejder? Hvad tænker du om det?
4. Beskriv, hvilke arbejdsforhold tomatplukkerne i USA arbejdede under:
5. Hvad gik kampagnen 'fair food' ud på? Hvilken effekt havde kampagnen?
6. Hvorfor bruger Lucas begrebet 'moderne slaveri'? Hvad betyder det?
7. Hvad opnår organisationen med boykotten?
8. Beskriv med dine egne ord, hvad 'code of conduct' betyder:
9. Kender du til andre eksempler, hvor arbejdere bliver behandlet dårligt af deres arbejdsgiver?

EN DAG I MIT LIV

Udfyld skemaet, så godt som du kan. Kom gerne med så mange eksempler som muligt fra en ganske almindelig hverdag.

	TIDSPUNKT	DET, JEG LAGER I LØBET AF EN DAG
MORGEN		
FORMIDDAG		
MIDDAG		
EFTERMIDDAG		
AFTEN		
NAT		

DIG SOM FORBRUGER

1. TØJ: Du skal nu gå på opdagelse i dit klædeskab. Find fem stykker tøj. Kig på mærkerne, og find ud af, hvor tøjet er syet.

HVOR ER TØJET SYET?	HVILKET STYKKE TØJ + HVOR ER DET KØBT?
MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	
MADE IN:	

2. FØDEVARER: Vælg fem forskellige madvarer fra køkkenet derhjemme, og noter dig, hvor de kommer fra. Tjek evt. indpakningen, eller find informationer på internettet, hvis der ingen indpakning er. Du skal også tænke over, hvordan varerne er blevet transporteret til Danmark.

HVILKEN FØDEVARE?	HVOR ER FØDEVAREN PRODUCERET?

3. OVERVEJ FØLGENDE: Hvis din vare kommer fra et andet land, hvem tror du så har haft det i hænderne før dig? Hvordan bevægede det sig fra marken eller fabrikken frem til dig og dit hjem? Tegn og beskriv varekæden.

HVEM HAR ANSVARET? VIRKSOMHEDER, STATER ELLER FORBRUGERE?

1. **Beskriv med dine egne ord:** Hvilken plads har arbejdere, supermarkeder, butikker, virksomheder i en varekæde?

2. **Research: Gå på nettet og undersøg:** Hvilket ansvar har virksomheder for at overholde menneskerettighederne (værdikæder og ansvar)? Du kan bruge både fagportaler, fagbøger og/eller søgninger på internettet.

3. **Undersøg:** Hvad betyder begrebet 'code of conduct'.

4. **Din mening:** Formuler din egen 'code of conduct'. Forestil dig, at du selv skal arbejde på en tomatplantage. Hvad mener du er rimelige forhold at arbejde under? Hvilke konsekvenser burde det have for virksomheder, hvis de ikke overholder reglerne?

HVAD MENER JEG OM DE DÅRLIGE ARBEJDSFORHOLD?

- KAN JEG GØRE NOGET / HAR JEG ET ANSVAR

Noter vigtige argumenter fra hver aktør. Gå særligt i dybden med den aktør (rolle), du er blevet tildelt.

AKTØR	HVAD MENER JEG?	HVAD KAN JEG GØRE / HVAD ER MIT ANSVAR?
TEKSTILARBEJDER FRA CAMBODJA		
EN LANDBRUGS-ARBEJDER FRA MEXICO		
LEDER PÅ EN TEKSTIL-FABRIK I CAMBODJA		
LEDER PÅ EN LOKAL TOMATPLANTAGE I USA		
EN VIRKSOMHEDSEJER (FRA EN STØRRE KENDT VIRKSOMHED)		
EN FORBRUGER (POLITISK BEVIDST OG ANSVARLIG)		
EN FORBRUGER (IKKE-POLITISK BEVIDST)		
MENNESKERETTIGHEDS-EKSPERT		
KLIMAEKSPERT		
DANSK POLITIKER		

SKRIV ET DEBATINDLÆG

Du skal nu skrive et debatindlæg, der skal handle om FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne. Overskriften kunne eksempelvis være:

- Menneskerettigheder i verden – er de under pres?
- Menneskerettigheder – for alle?
- Gælder menneskerettighederne også fattige – og mennesker uden stemme i samfundet?

Du kan også vælge en helt anden overskrift og vinkel på opgaven.

Få hjælp til dit debatindlæg her: indidansk.dk/debatindlaeg-skrive

GODE RÅD

- Husk, at et debatindlæg gerne må skabe debat. Det må gerne forarge og inspirere til handling og dermed forandring.
- Brug gerne citater fra politikere, forskere eller mennesker, der ved noget om dit emne. Brug også gerne indslag fra medier eller andre kilder, hvis dette kan underbygge dine argumenter. Husk, at en argumenterende tekst er subjektiv, så det er din mening, der gælder.
- Brug også gerne statistik og tal, hvilket vil gøre dit debatindlæg troværdigt – men ikke så mange, at dine læsere mister interessen.
- Det er også en god ide at slutte dit debatindlæg af med en form for konklusion og et løsningsforslag. Hvordan løser vi problemerne, hvad kan vi gøre, og hvem har et ansvar? Hvordan skaber vi forandring på området?

OPSAMLING PÅ LÆRINGSMÅL

MÅL	BESKRIVELSE	KAN	KAN IKKE	KAN IKKE ENDNU
Jeg har opnået viden om og kan gøre rede for begreberne moderne slaveri, boykot, fair løn, 'code of conduct' samt menneskerettighederne.				
Jeg kan identificere årsager til og konsekvenserne af dårlige arbejdsforhold for landarbejdere i USA.				
Jeg kan diskutere mulige løsninger på kritisable arbejdsforhold.				
Jeg kan forklare, hvordan Lucas Benitez har påvirket lokale og nationale love.				
Jeg kender til FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne og kan forklare, hvad følgende paragrafer handler om: - Slaveri (art. 4) - Enhver, der arbejder, har ret til et retfærdigt og gunstigt vederlag (art. 23) - Hvile og fritid (art. 24) - En ordentlig levestandard – mad, lægehjælp mv. (art. 25).				

FÆLLES MÅL

Forløbet med Lucas Benitez peger ind i følgende færdigheds- og vidensmål.

DANSK

LÆSNING

→ TEKSTFORSTÅELSE

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan sammenfatte informationer fra forskellige elementer i teksten.

Vidensmål: Eleven har viden om tekstelementers opbygning og funktion.

FASE 2:

Færdighedsmål: Eleven kan sammenfatte informationer fra flere tekster.

Vidensmål: Eleven har viden om metoder til sammenstilling af informationer fra flere tekster.

FASE 3:

Færdighedsmål: Eleven kan forstå komplekse tekster.

Vidensmål: Eleven har viden om metoder til vurdering af teksters formål og perspektiv.

→ SAMMENHÆNG

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan sætte tekster ind i sammenhæng.

Vidensmål: Eleven har viden om sammenhæng mellem tekst og kontekst.

FASE 3:

Færdighedsmål: Eleven kan kritisk vurdere teksters udsagn på baggrund af kontekst.

Vidensmål: Eleven har viden om metoder til systematisk undersøgelse af tekster.

KOMMUNIKATION

→ DIALOG

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan argumentere og informere.

Vidensmål: Eleven har viden om argumentations- og informationsformer.

FASE 3:

Færdighedsmål: Eleven kan deltage aktivt, åbent og analytisk i dialog.

Vidensmål: Eleven har viden om demokratisk dialog.

FORTOLKNING

→ PERSPEKTIVERING

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.

Vidensmål: Eleven har viden om metoder til at sætte tekster i relation til aktuelle problemstillinger.

FREMSTILLING

→ PLANLÆGNING

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan selvstændigt formulere en afgrænset opgave.

Vidensmål: Eleven har viden om opgave- og problemformulering.

FASE 2:

Færdighedsmål: Eleven kan organisere samarbejde om fremstilling.

Vidensmål: Eleven har viden om produktionsplanlægning, roller, faser, ressourcer, opgavetyper og deadlines.

→ **FORBEREDELSE****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet.

Vidensmål: Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder.

→ **FREMSTILLING****FASE 3:**

Færdighedsmål: Eleven kan udarbejde opinions- og ekspressive tekster.

Vidensmål: Eleven har viden om argumenterende og reflekterende fremstillingsformer.

SAMFUNDSFAG**POLITIK**→ **DEMOKRATI****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan identificere demokratiformer og andre styreformer.

Vidensmål: Eleven har viden om demokrati og andre styreformer.

FASE 2:

Færdighedsmål: Eleven kan diskutere demokratiopfattelser og egne muligheder for deltagelse i demokratiet.

Vidensmål: Eleven har viden om demokratiopfattelser.

SOCIALE OG KULTURELLE FORHOLD→ **SOCIAL DIFFERENTIERING****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan analysere sociale forskelle med begreber om social differentiering.

Vidensmål: Eleven har viden om social differentiering.

FASE 2:

Færdighedsmål: Eleven kan beskrive sociale uligheder i Danmark og i verden med begreber og data.

Vidensmål: Eleven har viden om beskrivelse og måling af social lighed og ulighed.

SAMFUNDSFAGLIGE METODER→ **UNDERSØGELSESMETODER****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger.

Vidensmål: Eleven har viden om samfundsfaglige undersøgelsesmetoder.

→ **INFORMATIONSSØGNING****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan finde relevante kilder.

Vidensmål: Eleven har viden om informationssøgning, herunder med digitale medier.

GEOGRAFI**UNDERSØGELSE**→ **GLOBALISERING****FASE 1:**

Færdighedsmål: Eleven kan undersøge forbrugsvarers vej fra ressource til butik.

Vidensmål: Eleven har viden om produktionskæder.

→ **DEMOGRAFI OG ERHVERV****FASE 2:**

Færdighedsmål: Eleven kan undersøge befolknings- og erhvervsudviklings betydning for levevilkår.

Vidensmål: Eleven har viden om levevilkår og befolknings- og erhvervsudvikling.

SUNDHEDS- OG SEKSUALUNDERVISNING OG FAMILIEKUNDSKAB

SUNDHED OG TRIVSEL

→ ULIGHED I SUNDHED

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan diskutere ulighed i sundhed i et samfundsmæssigt perspektiv.

Vidensmål: Eleven har viden om faktorer, der skaber ulighed i sundhed.

KØN, KROP OG SEKSUALITET

→ SEKSUELLE RETTIGHEDER

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan diskutere seksuelle rettigheder i Danmark og globalt.

Vidensmål: Eleven har viden om rettigheder relateret til krop, køn, seksualitet og familie.

HISTORIE

KRONOLOGI OG SAMMENHÆNG

→ HISTORIEKANON

FASE 1:

Færdighedsmål: Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse.

Vidensmål: Eleven har viden om kanonpunkter.